БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 51 (6486) МАРТЫН 10 ВТОРНИК 1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

Сталинай хэрэгүүд олон зуун жэлдэ мандажа байхал, баясхалан түгэс манай ерээдүйн уг үетэн, таа бидэнэртэ адляар, Сталинай нэрые алдаршуулжа байхал.

Ленин—Сталинай агуухэ хэрэгэй түгэс илалта тээшэ зориһон замаараа урагшаа дабшая!

Г. М. МАЛЕНКОВ.

Иосиф Виссарионович СТАЛИНИИЕ хүдөөлүүлгэ

1953 оной мартын 9-дэ Улаан талмай дээрэ болоһон шаналал гашуудалай митинг

1953 оной мартын 9-дэ Москвада Улаан талмай дээрэ Иосиф Виссарионович Сталиниие хүдөөлүүлбэ.

Иосиф Виссарионович Сталиниие хүдөөлүүлгэ эмхидхэхэ Комиссиин Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Секретарь нүхэр Георгий Максимилианович Маленковто үгэ үгэбэ.

Удаань ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо нүхэр Лаврентий Павлович Берия үгэ хэлэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо нүхэр Вячеслав Михайлович Молотов үгэ хэлээ.

Нүхэр Г. М. Маленковой хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ эсэгэ оронойхид, нүхэдүүд, хани нүхэдүүд!

Хилын саанахи хүндэтэ ахадүүнэр!

Манай партида, советскэ арадта, бүхы хүн түрэлтэндэ тон ехэ, бусаагдашагүй хохидол тохёолдобо. Манай багша ба вождь, хүн түрэлтэнэй гайхамшаг ехэ гени Иосиф Виссарионович Сталин өөрынгөө ажабайдалай алдарта замые дүүргэбэ.

Эдэ хүндэ үлэрнүүдтэ советскэ арадай гүнзэгы ехэ уйдхар гашуудалые бүхы түрүү, прогрессивнэ хүн түрэлтэн хубаалдажа байна. Сталинай нэрэнь советскэ хүнүүдтэ, бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы түбиин тон үргэн олон арад ниитэдэ хэмжээгүй ехэ хүндэтэй юм. Советскэ арадта, бүхы оронуудай ажалшадта нүхэр Сталинай нэрэ хүндэ ба ажал-ябуулгынь удхашанар хизааргүй ехэ байна. Сталинай хэрэгүүд олон зуун жэлдэ мандажа байхал, баясхалан түгэс манай ерээдүйн уг үетэн, таа бидэнэртэ адляар, Сталинай нэрые алдаршуулжа байхал.

Нүхэр Сталин болбол мүлжэгшэдэй дарлалта, хашалтаһаа хүдэлмэришэн ангиие ба бүхы ажалшадые сүлөөлхэ хэрэгтэ, хюдалдаата дайнуудһаа хүн түрэлтэниие абарха хэрэгтэ, газар дэлхэй дээрэ ажалшан арадай эрхэ сүлөөтэйгөөр, зол жаргалтайгаар ажаһуухын түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ өөрынгөө ами наһые үгөө.

Манай үеын агуухэ ухаан болохо нүхэр Сталин түүхын шэнэ оршон байдалда марксизм-ленинизмын һургаалые творческоор хүгжөөгөө. Сталинай нэрэнь хүн түрэлтэнэй бүхы түүхэдэхи гайхамшаг ехэ хүнүүдэй—Маркс—Энгельс—Ленинэй нэрэнүүдтэй зэргэлээд байха ёһоороо байна.

Партида ба арадта илагдашагүй хүсэ үгэдэг, түүхэдэхи шэнэ замуудые гаргаха шадабари олгодог марксизм-ленинизмын агуухэ һургаалые манай парти даган ябана.

Хаанта засагай богоолшолгоһоо, помещигүүд болон капиталистнуудай дарлалтаһаа Россин арадуудые абархын түлөө Ленин Сталин хоёр подполиин хүшэр хүндэ байдалда олон жэлнүүдэй турша соо тэмсэһэн байгаа. Ленин, Сталинай толгойлжо ябаһан советскэ арад хүн түрэлтэнэй түүхэдэ гайхамшаг ехэ эрьелтэ хэжэ, манай орон дотор капитализмын байгуулалтые эсэслэн үгы хэһэн, шэнэ замда—социализмын замда гараһан байха юм.

Ленинэй хэрэгые үргэлжэлүүлэн, партиин ба Советскэ гүрэнэй урагшаа дабшаха замыень гэрэлтүүлэгшэ Ленинэй һургаалые саг үргэлжэ хүгжөөжэ, нүхэр Сталин манай орониие бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанартай социализмын илалтада хүргөө, энэ илалта хадаа хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадалые хүн түрэлтэнэй обществын оршожо байһан олон мянган жэл соо анха түрүүн усадхаха ябадал хангаа.

Ленин Сталин хоёр дэлхэй дээрэ анха түрүүн тогтоһон хүдэлмэришэд ба таряашадай гүрэниие, манай Советскэ гүрэниие байгуулһан байна. Советскэ гүрэниие бэхижүүлхын тула нүхэр Сталин эсэшэ сусашагүйгөөр ажалладаг һэн. Манай гүрэнэй бата бэхи байдал ба хүсэ шадал манай орон дотор коммунизмые амжалтатайгаар байгуулха тон шухала услови мүн.

Манай арюун нангин уялга юуб гэхэдэ, арадуудай эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай түшэг тулгуури болохо манай агуухэ социалистическэ гүрэниие саашадаашье эсэшэ сусашагүйгөөр, бүхы талаарнь бэхижүүлхэ хэрэг болоно.

Обществын хүгжэлтын түүхэдэхи эгээл орёо бэрхэ асуудалнуудай нэгэн болохо национальна асуудалые шиидхэлгэ нүхэр Сталинай нэрэтэй холбоотой. Национальна асуудалаар гайхамшаг ехэ теоретик нүхэр Сталин хадаа түүхэдэ анха түрүүн, угаа ехэ олонациональна гүрэн дотор, олон зуун жэлэй национальна хёмороое усадхалга хангаһан байна. Нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро ябажа, манай парти урдань дарлагдажа байһан арадуудай экономическа ба культурна гээгдэлые дабаха ябадал туйлаһан, Советскэ Союзай бүхы нацануудые ахадүүгэй нэгэ бүхэли бүлэ болгон эмхидхэһэн ба арадуудай хани барисаае хатуужуулһан байха юм.

Манай арюун нангин уялга юуб гэхэдэ, Советскэ ороной арадуудай нэгэдэлые ба хани барисаае улам саашадань бэхижүүлхэ, Советскэ олонациональна гүрэниие бэхижүүлхэ ябадалые хангаха хэрэг болоно. Манай ороной арадуудай хани барисаатай байбал, бидэндэ гадаадыншье, дотоодыншье ямаршье дайсад аймшагтай бэшэ.

Нүхэр Сталинай сэхэ шууд хүтэлбэри доро Советскэ Арми байгуулагдаһан, ургаһан, бэхижэһэн байна. Оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха шадабариие бүхэжүүлхын, Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые бэхижүүлхын тула нүхэр Сталин эсэшэ сусашагүйгөөр оролдодог байгаа. Өөрынгөө агуухэ полководец—Генералиссимус Сталинаар толгойлогдоһон Советскэ Арми дэлхэйн хоёрдохи дайнда түүхэтэ илалта туйлаа, Европын ба Азиин арадуудые фашистска богоолшолгын аюулһаа абараа.

Манай арюун нангин уялга юуб гэхэдэ, хүсэн түгэс Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ хэрэг болоно. Бидэнэр дайсанай ямаршье добтолгодо эрид хатуу сохилто хэхын тула эдэ хүсэнүүдые дайшалхы бэлэн байлгаха ёһотойбди.

Нүхэр Сталинай эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллаһанай ашаар, тэрэнэй зохёоһон түсэбөөр, манай парти хадаа урдань гээгдэнги байһан ороноо хүсэн түгэс индустриальноколхозно гүрэн болгоо, кризис болон хүдэлмэригүйдэлгын байдаггүй шэнэ экономическа байгуулалта байгуулаа.

Манай арюун нангин уялга юуб гэхэдэ, социалистическэ Эхэ оронойнгоо улам саашанхи һалбаран бадаралтые хангаха хэрэг болоно. Бидэнэр манай ороной хүсэ шадалай ба бата бэхи байдалай түшэг тулгуури болохо социалистическэ промышленностиие бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ ёһотойбди. Бидэнэр колхозно байгуулалтые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, Советскэ ороной бүхы колхозуудай улам саашадаа дэбжэхэ ба һалбаран бадарха ябадал туйлаха, хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно таряашадай холбоо барисаае бэхижүүлхэ ёһотойбди.

Дотоодын политикын талаар бидэнэй гол анхаралаа хандуулха зүйл юуб гэхэдэ, хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай, интеллигенциин, бүхы советскэ хүнүүдэй материальна байдалай саашанхи һайжаралтые хэлбэришэгүйгөөр туйлаха ябадал болоно. Арадай аша туһа тухай, тэрэнэй материальна болон культурна эрилтэнүүдые эгээл ехээр хангаха тухай анхарал оролдолгоёо һуларшагүйгөөр гаргажа байха уялга хадаа манай партиин, правительствын хуули ёһо мүн.

Обществые шэнэдхэн хубилгаха агуу э хүсэн болохо манай партиие Ленин Сталин хоёр байгуулһан ба хатуужуулһан байгаа. Коммунистическэ партиин гэшүүнэй нэрэзэргэһээ дээшэ юушье байхагүй гэжэ нүхэр Сталин өөрынгөө бүхы наһан соо һургадаг һэн. Дайсадтай үсэд шанга тэмсэл хэжэ, нүхэр Сталин манай партиин зэргэнүүдэй нэгэдэлые, нигта жагсаалые ба эмхидхэлые хамгаалһан байна.

Манай арюун нангин уялга юуб гэхэдэ, агуухэ Коммунистическэ партиие саашадаашье бэхижүүлхэ хэрэг болоно. Өөрынгөө зэргэнүүдэй нэгэдэлтэй ба эмхидэлтэй, нэгэн хүсэл зоригтой ба ажал-ябуулгатай байһан тула, партиин хүсэл зоригтой ба хүсэлэнтэй өөһэдынгөө хүсэл зоригые партиин гэшүүдэй нэгэдхэн ниилүүлжэ шадаха байһан тула манай парти хүсэтэй, илагдашагүй юм. Арад ниитэтэй таһаршагүй холбоо барисаатай байһандаа манай парти хүсэтэй, илагдашагүй юм. Партиин ба арадай нэгэдэлэй үндэһэ һууринь хадаа арадай аша туһада партиин хэлбэришэгүй сэхээр алба хэдэг ябадал болоно. Бидэнэр партиин нэгэдэлые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр сахиха, парти арад хоёрой таһаршагүй холбоо барисаае бүри ехээр бэхижүүлхэ, дээдэ зэргын политическэ һэрэмжэтэй байхаар, дотоодын ба гадаадын дайсадтай тэмсэхэдээ эбсэшэгүй ба бата хатуу байхаар коммунистнууд болон бүхы ажалшадые хүмүүжүүлхэ ёһотойбди.

Агуухэ Сталинай ударидалга доро эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хүсэн түгэс лагерь байгуулагдаа. Энэ лагерь соо ахадүүгэй ёһоор нигтаар нэгэдээд, советскэ арадтай хамтадаа агуухэ хитад арад, Польшын, Чехословакиин, Болгариин, Венгриин, Румыниин, Албаниин, Германска Демократическа Республикын, Монгол Арадай Республикын ахадүү арадууд урагшаа дабшажа ябана. Героическа корейскэ арад хатуу шанга тэмсэл хэжэ, өөрынгөө эхэ ороной бэеэ дааха байдалые хамгаалжа байна. Вьетнамай арад эрхэ сүлөөгэй ба национальна бэеэ дааха байдалай түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэнэ.

Манай арюун нангин уялга юуб гэхэдэ, арадуудай гайхамшаг ехэ туйлалта болохо эб найрамдалай, демократиин ба социализмын лагериие сахиха ба бэхижүүлхэ, демократическа лагериин арадуудтай хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо бэхижүүлхэ хэрэг болоно. Бидэнэр агуухэ хитад арадтай, арадай демократиин бүхы оронуудай ажалшадтай Советскэ Союзай хэтэ мүнхын, бата бэхи ахадүүгэй хани барисаае бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ ёһотойбди.

Нүхэр Сталин эб найрамдалай агуухэ туг баригша мүн гэжэ бүхы оронуудай арадууд мэдэдэг. Бүхы оронуудай арадуудай аша туһада эб найрамдалай хэрэгые аршалан хамгаалхын тула нүхэр Сталин өөрынгөө сэсэн мэргэн ухаанай гайхамшаг ехэ хүсэлэлые зорюулдаг байгаа. Советскэ гүрэнэй гадаадын политика—арадуудай хоорондын эб найрамдалай ба хани барисаанай политика хадаа шэнэ дай үүдхэлгэдэ шиидхэхы хаалта болоно, бүхы арадуудай гол шухала интересүүдтэ харюусана. Советскэ Союз эб найрамдалай хэрэгые хэлбэришэгүйгөөр хамгаалһан ба хамгаалжашье байна, ушарынь тэрэнэй интересүүд бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хэрэгһээ таһаршагүй юм. Советскэ Союз эб найрамдал сахиха ба бэхижүүлхэ хэлбэришэгүй сэхэ политикые, шэнэ дай бэлэдхэлгэдэ ба үүдхэлгэдэ эсэргүү политикые, уласхоорондын харилсаанай ба бүхы оронуудтай бодото холбоо хүгжөөлгын политикые, хоёр ондоо системэнүүдэй—капиталистическэ ба социалистическэ системэнүүдэй удаан саг соо зэргэлээд, амгалан ёһоор мүрысэжэ болохо тухай ленинско-сталинска заабариие баримталдаг политикые ябуулһан ба ябуулжашье байна.

Арадай аша туһада хизааргүй үнэн сэхээр алба хэдэг байхаар бидэнэрые Агуухэ Сталин хүмүүжүүлдэг һэн. Бидэнэр арадтаа үнэн сэхээр алба хэдэг хүнүүд гээшэбди, тиихэдэ араднай эб найрамдал хүсэнэ, дайнда зэбүүрхэнэ. Олон миллион хүнүүдэй улаан шуһа адхаруулхагүй, зол жаргалта ажабайдалаа амгалан ёһоор байгуулха ябадал хангаха гэһэн арадай хүсэлэн бидэ бүгэдэндэ арюун нангин байг лэ!

Гадаадын политикын талаар бидэнэй гол анхаралаа хандуулха зүйл юуб гэхэдэ, шэнэ дай хүүлхэгүй, бүхы оронуудтай эб найрамдалтайгаар ажаһууха ябадалһаа болоно. Бэс бэедээ этигэлсэхэ ябадалда үндэһэлдэг, хүсэ нүлөө ехэтэй, баримтануудта түшэглэдэг ба баримтануудаар гэршэлэн баталагдадаг, бүхы арадуудай хоорондын эб найрамдалай политика хадаа эгээл зүб, шухала ба үнэн зүйтэй гадаадын политика мүн болоно гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ парти, Советскэ Правительство тоолоно. Правительствонууд өөһэдынгөө арадуудта үнэн сэхээр алба хэхэ ёһотой, тиихэдэ арадууд эб найрамдал ехээр хүсэжэ, дайнда зэбүүрхэжэ байна. Арадуудые мэхэлхэеэ хүсэһэн, эб найрамдал сахиха ба шуһата шэнэ байлдаа гаргахагүй гэһэн арадуудай арюун нангин хүсэлэндэ эсэргүүсэһэн правительствонууд гэмтэ правительствонууд болохо. Арадуудай хоорондын эб найрамдалай политика гансал зүб, бүхы арадуудай шухала интересүүдтэ харюусадаг политика мүн гэжэ Коммунистическэ парти, Советскэ Правительство тоолоно байна.

Нүхэдүүд! Манай вождь ба багша агуухэ Сталинай наһанһаа нүгшэһэн дээрэһээ, советскэ арадай үмэнэ табигдаад байһан асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ өөһэдынгөө оролдолго хүсэлэлые арьбадхаха, коммунистическэ общество байгуулгын, манай социалистическэ Эхэ ороной хүсэ шадалые ба өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэхижүүлхэ хамтын хэрэгтэ оруулдаг хубитаяа ехэ болгохо уялга бүхы советскэ хүнүүдтэ даалгагдана.

Манай хүсэн түгэс Эхэ орон шэнэ амжалтануудые туйлахаяа дабшажа ябана гэжэ Советскэ Союзай ажалшад хаража, мэдэжэ байна. Дүүрэн коммунистическэ общество байгуулхын тула шухала хэрэгтэй бүхы юумэнүүд манайда бии.

Өөрынгөө барагдашагүй ехэ хүсэндэ ба арга боломжонуудта батаар этигэдэг советскэ арад коммунизм байгуулгын агуухэ хэрэгые зохёон бүтээжэ байна. Коммунизм тээшэ советскэ обществын урагшаа дабшалтые зогсоожо шадаха хүсэн гэжэ дэлхэй дээрэ байхагүй!

Хахасая даа, манай багша ба вождь, манай хүндэтэ хани нүхэр, түрэл нүхэр Сталин!

Ленин—Сталинай агуухэ хэрэгэй түгэс илалта тээшэ зориһон замаараа урагшаа дабшая!

Союзуудай Байшангай Колонно зал соо 1953 оной мартын 6-да. Партиин, Правительствын хүтэлбэрилэгшэд нүхэр И. В. Сталинай хүүрэнэй дэргэдэ байна.

ТАСС-эй фотохроника.

Иосиф Виссарионович СТАЛИНИЕ хүдөөлүүлгэ

Нүхэр Л. П. Бериин хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд, хани нүхэдүүд!

Эдэ үдэрнүүдтэ манай партиин, манай ороной арадуудай, бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй үзэжэ байгаа агуухэ гашуудалые үгөөр хэлэжэ харуулхань бэрхэтэй байна.

Ленинэй агуухэ соратник, хэрэгыень гениальнаар үргэлжэлүүлэгшэ—Сталин наһанһаа нүгшэбэ. Бүхы советскэ хүнүүдтэ, бүхы дэлхэйн олон миллион ажалшадта эгээн дүтэ, түрэл хүн бидэнһээ хахасаба.

Агуухэ Сталинай бүхы ажабайдалынь, ажал-ябуулгань ленинизмдэ үнэн сэхэ байлгын зориг бадаруулма жэшээ, хүдэлмэришэн ангида, ажалша бүхы арадта, ажалшадые дарлалтаһаа ба мүлжэлгэһөө сүлөөлэлгын хэрэгтэ шэн зоригтойгоор алба хэхэ жэшээ мүн.

Агуухэ Ленин манай партиие байгуулаа, пролетарска революциин илалтада манай партиие хүргөө.

Агуухэ Ленинтэй хамта энэнэй гениальна соратник Сталин большевистскэ партиие бэхижүүлһэн, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалистическэ гүрэн байгуулһан байха юм.

Ленинэй нүгшэһэнэй һүүлээр Сталин манай партиие болон ороние гуша шахуу жэлдэ ленинскэ замаар хүтэлжэ ябаа. Сталин болбол ленинизмые олон тоото дайсадһаа аршалан хамгаалһан, түүхын шэнэ ушар байдалда Ленинэй һургаалые хүгжөөһэн, баяжуулһан байна. Агуухэ Сталинай сэсэн мэргэн хүтэлбэринь СССР дотор социализм байгуулга, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда Советскэ Союзай туйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта хангаа. Коммунизмын агуухэ барилгаша, гениальна вождь, манай түрэл Сталин коммунизм байгуулгын һүр жабхаланта программаар манай партиие болон арадые зэбсэглээ.

Нүхэдүүд! Манай сэдьхэл зүрхые доһолгоһон уйдхар гашуудал аргагүй ехэ, гээлтэ хохидол тоншье хүндэ хүшэр байна, зүгөөр Коммунистическэ партиин булад хатуу зоригынь энэ ехэ хохидол бэрхэшээлдэшье нугархагүй, Коммунистическэ партиин нэгэдэлынь, коммунизмын түлөө тэмсэлдэ тэрэнэй эрид шиидэнхэй байдагынь хэлбэрихэгүй.

Маркс — Энгельс — Ленин — Сталинай революционно теорёор зэбсэгжэһэн, хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай интересүүдэй түлөө тэмсэдэг тэмсэлэй табин жэлэй дүй дүршэлтэй байжа сэсэн мэргэн болоһон манай парти коммунистическэ общество байгуулга хангахын тулада хэрэгээ хайшан гэжэ хүтэлбэрилжэ ябахаяа мэдэнэ.

Манай партиин Центральна Комитет, Советскэ Правительство ороноо хүтэлбэрилхэ хэрэгтээ Ленинэй, Сталинай агуухэ һургуулида һуража гараа.

Гражданска дайнай ба интервенциин гал дүлэн соогуур, һандарал, үлэсхэлэнтэй хэһэн тэмсэлэй бэрхэшээлтэ жэлнүүдтэ, ороноо индустриализацилхын, хүдөө ажахыгаа коллективизацилхын түлөө тэмсэлдэ, манай Эхэ ороной хуби заяагай, бүхы хүн түрэлтэнэй хуби заяагай шиидхэгдэжэ байһан Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай хүшэр хүндэ тэдэ жэлнүүдтэ партиин Центральна Комитет, Советскэ Правительство хадаа советскэ арадай героическа тэмсэлые толгойлхо ба залан ударидаха зуураа, партиие болон ороноо хүтэлбэрилгын угаа ехэ дүй дүршэлтэй болоо.

Тиимэһээ Коммунистическэ партида, тэрэнэй Центральна Комитедтэ, өөрынгөө Советскэ Правительствода Советскэ Союзай арадуудай саашадаашье бүрин найдамтайгаар этигэхэдэнь болохо байна.

Бидэндэ тохёолдоһон хүндэ хүшэр гээлтэ хохидол манай зэргэнүүдэй дунда гуримгүй ябадал, мэгдүү байдал гаргаха гэжэ советскэ гүрэнэй дайсад бодомжолно.

Гэбэшье, дайсадай бодомжолгонь дэмы хооһон юм: эдэнэр ехээр эндүүрхэ байна.

Манай парти өөртөө бэрхэшээлтэй үдэрнүүдтэ зэргэнүүдээ үшөө бүри нигтаар жагсаадаг, манай парти единэ ба хэлбэришэгүй юм гэжэ алмай һохор бэшэ хүн бүхэн хаража мэдэжэ байна.

Эдэ гашуудалта үдэрнүүдтэ Советскэ Союзай бүхы арадууд агуухэород арадтай ахадүүгэй ёһоор нэгэдэжэ, Советскэ Правительствые, Коммунистическэ партиин Центральна Комитедые тойрон үшөө бүри нигтаар жагсаа гэжэ алмай һохор бэшэ хүн бүхэн хаража мэдэжэ байна.

Советскэ гүрэнэй дотоодыншье, гадаадыншье политикые советскэ арад нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ.

Манай дотоодын политика хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай бата союзда, манай ороной арадуудай хоорондохи ахадүүгэй хани барисаанда, агуухэ олонациональна гүрэнэй—Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай системэ дотор нэгэдэһэн бүхы советскэ национальна республикануудай бэхи нэгэдэлдэ түшэглэнэ. Энэ политика манай гүрэнэй экономическа болон сэрэгэй түгэлдэр хүсые саашадань бэхижүүлгэдэ, арадай ажахын саашанхи хүгжэлтэдэ, бүхы советскэ обществын ургажа байгаа материальна болон культурна эрилтэнүүдые эгээл ехээр хангалгада зорюулагданхай.

Советскэ Правительство Сталинска Конституци соо бэшэгдэһэн эрхэнүүдыемнай анхаралтайгаар, эсэшэ сусашагүйгөөр хамгаалха гэжэ мэдээд, манай ороной хүдэлмэришэдэй, колхозно таряашадай, интеллигенциин һанаата болонгүйгөөр, этигэл найдамтайгаар хүдэлмэрилхэдэ болохо байна.

Манай гадаадын политика эли тодо ба ойлгосотой юм. Советскэ засагай түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн, Ленин Советскэ гүрэнэй гадаадын политикые эб найрамдалай политика гэжэ тодорхойлоо һэн.

Ленинэй хэрэгыень үргэлжэлүүлэгшэ агуухэ хүн, манай сэсэн мэргэн вождь Сталин эб найрамдалай энэ политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлжэ байгаа.

Советскэ Правительствын гадаадын политикань саашадаашье эб найрамдал сахин хамгаалгын ба батадхалгын, шэнэ дай бэлэдхэлгэдэ ба һүжэрөөлгэдэ эсэргүү тэмсэлэй политика, уласхоорондын харилсаа холбоогой, бэе бэеэ хүндэлэлгын үндэһэ һуури дээрэ бүхы оронуудтай бодото харилсаа хүгжөөлгын политика байха байна.

Советскэ Правительство бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай хэрэгэй түлөө ниитэ тэмсэлдэхи ахадүүгэй союз, хани барисаа, харилсаа холбооe агуухэ Хитадай Арадай Республикатай, арадай демократиин бүхы оронуудтай, Германска Демократическа Республикатай экономическа болон культурна үргэн харилсаа холбооe үшөө бүри бэхижүүлхэ байна.

Пролетарска интернационализмын тугта, Ленин—Сталинай тугта үнэн сэхэ Советскэ Союзай Коммунистическэ парти болон арадууд эб найрамдалай, демократиин болон социализмын хэрэгэй түлөө тэмсэжэ байгаа капиталистическэ болон колониальна оронуудай ажалшадтай хани барисаагаа саашадаашье бэхижүүлхэ ба хүгжөөхэ байна.

Бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэжэ байгаа героическа корейскэ арадтай хани барисаагай гүнзэгы ехэ мэдэрэл манай арадые нэгэдүүлнэ.

Советскэ гүрэнэй дайсадай хорото ябуулгануудта, харата аашануудта эсэргүүгээр партиин болон арадай һэрэмжые эсэшэ сусашагүйгөөр дээшэлүүлхэ, хурса болгохо хэрэгтэй гэжэ манай агуухэ вождьнор Ленин, Сталин һургадаг байгаа.

Мүнөө бидэнэр һэрэмжэеэ үшөө бүри дээшэлүүлхэ ёһотойбди.

Бидэнние советскэ гүрэнэй дайсад гэнэдхээхэ гэжэ хэншье бү бодог лэ.

Советскэ Эхэ ороноо хамгаалхын тулада манай шэн габьяата Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мүнөө сагай бүхы түрэлэй зэбсэгүүдээр хангагданхай. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай дүй дүршэлөөр баяжаһан манай солдадууд болон матросууд, офицернүүд болон генералнууд манай орон тээшэ ямаршье агрессорэй добтолхоёо һанаашалаа һаань, зохихо зэргээр харюусан угтажа шадаха байна.

Манай гүрэнэй хүсэ шадалынь, бата бэхинь дайн байлдаануудта хатуужаһан, алдар солоор бүрхээгдэһэн армитай байдаг ябадалдань лэ бэшэ юм.

Советскэ арадай нэгэдэлтэй байдаг, советскэ обществын хүтэлбэрилхы хүсэн бологшо Коммунистическэ партида советскэ арадай этигэдэг, өөрынгөө советскэ правительствода этигэдэг дээрэһээ Советскэ гүрэн түгэлдэр ехэ хүсэтэй байдаг юм. Арад зоной энэ этигэл найдабарие Коммунистическэ парти, Советскэ Правительство ехээр сэгнэдэг байна.

Оронойнгоо бүхы ажабайдалые таһалдалгүйгөөр ба зүбөөр хүтэлбэрилхэ ябадал хангаха хэрэгтэ зорюулагдаһан онсо шухала шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ тухай манай партиин Центральна Комитедэй, Министрнүүдэй Соведэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Тогтоолые советскэ арад нэгэн һаналтайгаар һайшаан угтаба.

Ленинэй оюун бэлигтэ шаби, Сталинай үнэн сэхэ соратник Георгий Максимилианович Маленковые ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын тушаалда томилһон ябадал эдэ шиидхэбэринүүдэй нэгэн шухалань болоно.

Манай ороной партийна болон гүрэнэй дээдэ органуудай абаһан шиидхэбэринүүд хадаа партиие болон гүрэние хүтэлбэрилгэдэ бүрин нэгэдэлэй, нигта жагсаалай бии байһые эли тодоор харуулна.

Ороноо хүтэлбэрилгэдэ иимэ нэгэдэлтэй ба нигта жагсаалтай байһан ябадал хэдэн олон жэлнүүдтэ Ленинэй, Сталинай хүтэлбэреэр манай парти, Правительствын зохёоһон дотоодын ба гадаадын политикые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлхэ найдабари мүн.

Сталин хадаа Лениндэл адляар, манай партида болон орондо агуухэ суртал һургаал орхёо. Энэ суртал һургаалыень нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр гамнажа, эсэшэ сусашагүйгөөр арбидхажа байха хэрэгтэй.

Хүтэлбэрилгын ленинско-сталинска мэргэжэл шудалһан, дайн байлдаануудта шалгагдаһан гайхамшагта хүтэлбэрилэгшэдые Агуухэ Сталин хүмүүжүүлһэн ба бэеэ тойруулан нигтаар жагсааһан байна. Ленинэй эхилһэн, Сталинай амжалтатайгаар үргэлжэлүүлһэн агуухэ хэрэгые эсэсэй илалтада хүргэхэ гэһэн түүхэтэ харюусалга эдэ хүтэлбэрилэгшэдтэ тудаба.

Партиин зэргэнүүдэй болон тэрэнэй хүтэлбэрилгын булад хатуу нэгэдэлые сахихын, Советскэ Союзай арадуудай бата хани барисаае бэхижүүлхын, советскэ гүрэнэй түгэлдэр ехэ хүсые бэхижүүлхын, марксизм-ленинизмын идейнүүдтэ үнэн сэхэ байха ябадал хэлбэришэгүйгөөр сахихын, Ленинэй, Сталинай захяа заабаринуудые даган ябажа, социализмын ороние коммунизмда хүргэхын түлөө Советскэ Союзай Коммунистическэ парти болон Правительство хүсэ шадалаа, ами наһаяа гамнахагүй гэжэ манай ороной арадуудай этигэхэдэнь болохо байна.

Манай инаг, хүндэтэ вождь ба багша—Агуухэ Сталинда хэтэ мүнхын алдар соло!

Нүхэр В. М. Молотовой хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд ба ханинар! Иосиф Виссарионович Сталин наһанһаа нүгшэжэ, агуухэ вождьёо, тон дүтын, түрэл, хизааргүй хүндэтэй хүнөө алдаад, эдэ үдэрнүүдтэ бидэнэр булталаа туйлай ехэ уйдхар гашуудал үзэжэ байнабди. Бидэнэр, тэрэнэй үни удаанай ба дүтын ханинарынь, бүхы оронуудай, бүхы дэлхэйн ажалшадтал адляар, олон олон миллион советскэ хүнүүд, тон ехээр бултандамнай дурлагдадаг ба сэдьхэл зүрхэндэмнай хэтэдээ оршохо нүхэр Сталинһаа мүнөөдэр хахасажа байнабди.

Нүхэр Сталин Ленинэй шабинби гэжэ өөрыгөө нэрлэдэг байгаа, нүхэр Сталин манай агуухэ Коммунистическэ партиие Ленинтэй хамта тогтооһон ба байгуулһан юм, хаанта засагта ба капитализмда эсэргүүсэн, манай орон дотор помещигүүдэй, капиталистнуудай дарлалтые усадхахын түлөө арадай революционно тэмсэлые тэрээнтэй хамта хүтэлбэрилөө һэн, манай Советскэ социалистическэ гүрэние тэрээнтэй хамта тогтоон байгуулһан, манай хараһаар байтар бага ба ехэ арадуудай хоорондо ургажа байгаа ахадүүгэй хани харилсаанай, нэгэдэлэй үндэһэ һуурие тэрээнтэй хамта табиһан байна.

Нүхэр Сталин түрүүтэй Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр советскэ арад манай орон дотор социализм байгуулаад, советскэ арадай материальна ажана байдалай, культурна хэмжээнэй хэлбэришэгүйгөөр дэбжэхэ агуухэ программа бэелүүлхэ ябадал дэлгэрүүлээ; дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ фашизмые даража бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта туйлан, СССР-эй гадаадын дайсадай хүсые эрид һуларуулаа; 800 миллион хүн зониие нэгэдүүлһэн эб найрамдалта гүрэнүүдэй илагдашагүй лагерь эмхидхэхэ ябадал хангажа, Советскэ Союзые уласхоорондын тусгаарлагдаһан байдалһаа гаргаа; хүнүүдэй сүлөөтэ ажалые, үнэхөөрөө тэгшэ эрхэ ба ахадүүгэй холбоо барисаае үндэһэ болгоһон коммунистическэ общество байгуулха тодо һаруул перспективэнүүдые манай орондо нээжэ үгөө.

Һүүлэй гушаад жэл соо нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро ажаһууһан ба хүдэлмэрилһэндөө бидэнэр омгорхохо эрхэтэй байнабди. Бидэнэрые Ленин Сталин хоёр хүмүүжүүлээ. Бидэнэр—Ленинэй ба Сталинай шабинар байнабди. Тиин, һүүлшынгээ үдэр хүрэтэр нүхэр Сталинай бидэнэртэ зааһан зүйлые хододоо һанажа ябахабди, юундэб гэхэдэ, бидэнэр Ленинэй үнэн, эрхим шабинар ба даган ябагшад байхые, Сталинай үнэн ба эрхим шабинар, даган ябагшад байхые хүсэнэбди.

Коммунизмын түлөө арадай зориг түгэлдэр тэмсэлшын агуухэ идейнүүдэй нараар гэрэлтүүлэгдэһэн, нүхэр Сталинай бүхы ажаябадалынь бидэндэ бодото ба мүнхэ жэшээ болоно.

Сталин арадай дундаһаа урган гараһан хүн туладаа, арадтай, хүдэлмэришэн ангитай ба ажалша таряашадтай хододоо тон нигта холбоо барисаагай байдаг һэн, өөрынгөө түгэлдэр ехэ хүсые, өөрынгөө асари сэсэн ухаае барандань арадтаа зорюулдаг байба. Мүнөө сагта арад зон зол жаргалта ажабайдал байгуулха замые коммунизмын түлөө тэмсэлээр лэ оложо болохо гэжэ Сталин бүри эдир залуу байхадаа тунгалаг ухаагаараа хараһан, гүнзэгыгөөр ойлгоһон байгаа. Энэнь тэрэнэй ажабайдалай замые тодорхойлжо үгэһэн юм. Сталин өөрыгөө, өөрынгөө бүхы ами наһые коммунизмын түлөө тэмсэлдэ, ажалшадай зол жаргалай түлөө, арадай зол жаргалай түлөө шэн зоригто тэмсэлдэ сүм үгэһэн байна. Хүдэлмэришэ олониитын дунда үдэр бүри ябуулдаг коммунист-революционерэй бэрхэтэй ажал-ябуулгые Сталин марксизмын теори гүнзэгыгөөр шудалха ябадалтай хододоо холбожо шададаг һэн.

Сталин залуу наһандаа Тбилисидэ, Бакуда байхадаа тиимэ байһан юм. Ородой революциин орьёлһон жэлнүүдтэ ба хаанта реакциин бэрхэтэй жэлнүүдтэ, Петербургын хүдэлмэришэдтэй бата холбоотой байхадаа, ходо мүрдэгдэжэ хашуулжа ябахадаа, түрмэнүүдтэ ба сүлэлгэнүүдтэ хашагдажа мүрдэгдэжэ ябахадаа, тиимэ байһан юм.

Манай партиие, Советскэ гүрэние хамагһаа һайнаар эмхидхэгшэ, марксизм-ленинизмын сэсэн мэргэн теоретик нүхэр Сталинай имагта гайхамшаг оюун бэлигынь революциин ба социализм байгуулгын жэлнүүдтэ бүрин түгэс бадараа.

Эдэ жэлнүүдтэ манай парти ургаһан, дэбжэһэн ба манай орон доторхи социалистическэ революциин агуухэ хүтэлбэрилхы хүсэн болоһон, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй бүхы хүдэлөөндэхи түрүү хүсэнэй удхашанар олоһон байна. Арадуудай хани барисаае ба ахадүүгэй хани харилсаае бодото дээрэнь бэелүүлгын эрхим жэшээ болоһон советскэ олонациональна гүрэн, — манай гүрэн хүдэлмэришэн ангида ба колхозно таряашадта түшэглэн, илаһан социализмын гүрэн болоно эдэ жэлнүүдтэ бэхижэд, коммунистическэ общество байгуулгын замда ороо. Энэ бүхы хэрэгые, манай партиин ба Советскэ гүрэнэй хүсэнэй бүхы хүгжэлтые хүтэлбэрилһэн асари ехэ үүргэ нүхэр Сталинда хабаатай юм.

Сталин эдэ жэлнүүдтэ СССР доторхи социалистическэ байгуулалтые үдэр бүри хүтэлбэрилхэһөө гадна, мүн манай орондо коммунизм байгуулха теоретическэ проблемэнүүдые, уласхоорондын хүгжэлтын проблемые саг үргэлжэ шэнжэлдэг, тиин СССР-эй саашадаа хүгжэлгын замые, мүнөө сагай эрхэ байдалда социализмын ба капитализмын хүгжэлгын хуули ёһонуудые марксизм-ленинизмын наукын гэрэлээр гиигүүлжэ үгэдэг байгаа. Сталин манай партиие, бүхы советскэ арадые марксистско-ленинскэ наукын тон шухала шэнэ тодорхойлгонуудаар зэбсэглээ, тэдэнь урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ зориһон манай дабшалтые олон жэлээр тодорхойлон заана.

Улаан Армиин хүсэнүүдые байгуулха, гражданска дайнай үеын эгээн шиидхэхы фронтнууд дээрэ алдарта дайшалхы хэрэгүүдыень эмхидхэхэ ябадалые Сталин өөрөө сэхэ хүтэлбэрилһэн байгаа. Сталин Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ Верховно Главнокомандалагша байжа, фашизмые илаһан илалтада манай ороние хүтэлэн хүргөөд, Европодохи ба Азидахи байдалые үндэһөөрнь хубилгаһан юм.

Сталинние үнэнөөр ба эрхимээр дагагшад байха гээшэ ямар удхатайб гэбэл, манай орондо эсэргүү ямаршье ааша агрессорэй гаргаад байгаа һаань, Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түгэс бэлэн байлгые ханган Советскэ Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флодые бэхижүүлхэ тухайда хододоо һанаха, хэзээ бүхэндэ анхарал оролдолго гаргаха шухала. Сталинние үнэнөөр ба эрхимээр дагагшад байха гээшэ ямар удхатайб гэбэл, манай дайсадай, империалистическэ агрессивнэ гүрэнүүдэй агентнүүдэй бүхы хорото ябуулгануудта эсэргүү тэмсэлдээ хурса һэрэмжэтэй, бата хатуу байха шухала болоно.

Манай Советскэ гүрэндэ агрессивнэ зорилго оройдоо байхагүй, өөрынгөө зүгһөө бусад гүрэнүүдэй хэрэгүүдтэ хамаархаха ябадал гаргадаггүй. Сталинска эб найрамдалта гадаадын политика гэжэ бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ болоһон гадаадын политикамнай арадуудай хоорондын эб найрамдал хамгаалгын политика, эб найрамдал сахилгын ба батадхалгын политика, шэнэ дай бэлэдхэхэ ба үрхидхэн үүдхэхэ ябадалда эсэргүү тэмсэлэй политика, уласхоорондын хани харилсаанай, холбоо барисаатай байхые хүсэдэг бүхы оронуудтай тиимэ холбоо барисаа хүгжөөлгын политика мүн. Гадаадын иимэ политика хадаа советскэ арадай үндэһэн интересүүдтэ, тэрэшэлэн эб найрамдалда дуратай бусад бүхы арадуудай интересүүдтэ харюусана.

Өөрынгөө бата бэхиин талаар, арадуудай материальна хүсэ шадалай хэлбэришэгүйгөөр ургалгын ба культурын дэбжэлгын талаар түүхэдэ оройдоо үзэгдөөгүй иимэ олонациональна гүрэние советскэ үндэһэ һуури дээрэ байгуулха ябадал манай орон дотор бэелүүлэгдээ. Энэ бүхы хэрэгтэ, манай ороной арадуудай хоорондо шэнэ, хани ёһоной харилсаануудые хүгжөөхэ хэрэгтэ түбхын түрүүн нүхэр Сталин онсо гайхамшаг, имагта ехэ үүргэ дүүргэһэн байна. Гэхэтэй хамта, Сталин манай олонациональна Советскэ гүрэние хүгжөөхэ хэрэг олон жэлэй туршада хүтэлбэрилхэһөө гадна, мүн национальна ба колониальна асуудалаар мүнөө сагай тон шухала проблемэнүүдые теоретическэ талаарнь гэрэлтүүлэн харуулжа, марксизм-ленинизмын научна үндэһэ һуурие хүгжөөлгэдэ мүн лэ туһалһан байха юм.

Эдэ бүгэдэнь мүнөөнэй эрхэ байдалда, илангаяа арадай демократиин гүрэнүүдэй бии болоһонтой, колонинууд, бэеэ даагаагүй оронууд дотор национально-сүлөөлэлгын хүдэлөөнэй ургаһантай дашарамдан онсо шухала удхашанартай болонхой. Пролетарска интернационализмын принципүүдтэ үнэн байдаг СССР-эй арадууд агуухэ хитад арадтай, арадай демократиин бүхы оронуудай ажалшадтай ахадүүгэй хани барисаагаа, хани харилсаагаа, эб найрамдалай, демократиин ба социализмын хэрэгэй түлөө тэмсэгшэд — капиталистическэ, колониальна оронуудай ажалшадтай холбоо барисаагаа хүгжөөжэ ба хэлбэришэгүйгөөр бэхижүүлжэ байна.

Хүндэтэ нүхэд, ханинар!

Манай Коммунистическэ парти, тэрэнэй булад нэгэдэл, ажалша олониитэтэй таһаршагүй холбоо барисаань советскэ арадта али тухай ехэ хүсэтэй, бата ба үнэн түшэг тулгуури мүн байһыень бидэнэр бүгэдөөрэн эдэ бэрхэтэй үдэрнүүдтэ илангаяа тодоор хаража, саг үргэлжэ мэдэржэ байнабди. Манай парти Агуухэ Сталинай захяануудые бэелүүлэн, манай орон дотор коммунизм байгуулха асари ехэ хэрэгэй түлөө саашанхи тэмсэлэй эли тодо шэглэлые манда заажа үгэнэ. Манай партиин Центральна Комитедые тойрожо, Советскэ Правительствые тойрожо бидэнэр бүри нигтаар, бүри бата бэхеэр эмхидэн жагсаха ёһотойбди.

Сталинай мүнхэ нэрэнь манай сэдьхэл зүрхэндэ, советскэ арадай ба бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй сэдьхэл зүрхэндэ хэтэдээ оршон мандахал. Манай арадай ба бүхы дэлхэйн ажалшадай аша туһада, зол жаргалда зорюулһан Сталинай агуухэ хэрэгүүд тухай алдар соло хэтын хэтэдэ мандахал!

Маркс — Энгельс — Ленин — Сталинай агуухэ, хамагые илагша һургаал мандаха болтогой!

Манай хүсэн түгэс социалистическэ Эхэ орон, манай героическа советскэ арад мандаха болтогой!

Советскэ Союзай агуухэ Коммунистическэ парти мандаха болтогой!

НОЙРСОГТЫ АМГАЛАН НОЙРООР...

Газар дайдамнай
Гашуудалтайгаар нэнгэбэ.
Галзуу шуурган
Үүдэ сонхоорнай эшхэрбэ.

Харанхалан бүглэрбэ досоомнай,
Хара сахилгаанда харбуулан.
Уйлалдан һанжаба тугууднай,
Уйдхарта хүндөөр даруулан.

Ашата багшаяа
Алдаад байхадамнай,
Үнэшэрхын далайе
Үзөөд байхадамнай

Хэсүү даа, тэсэшэгүй,
Хэлэжэ болохын аргагүй...

Сталин багшаяа
Сэдьхэлдээ мүнхэлөөд,
Сталинска ЦК-гаа
Нигтаар тойроод,

Урагшаа батаар дабшахалди,
Коммунизмда хүрэхэлди.

Нойрсогты,
эсэгэмнай,
Арюун амгалан нойроор,
Найдагты,
тугыстнай
Алдахагүйлди хэзээдэшье!

Шираб НИМБУЕВ.

Иосиф Виссарионович СТАЛИН

Иосиф Виссарионович СТАЛИНИИЕ ХҮДӨӨЛҮҮЛГЭ

Мартын 9-дэ советскэ арад, бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн Ленинэй соратник, хэрэгыень гениальнаар үргэлжэлүүлэгшэ, сэсэн мэргэн вождь ба багша Иосиф Виссарионович Сталиние һүүлшынь замда үдэшэбэ. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Секретарийн бэе хүүртэй хуурсаг табигдаһан Союзуудай Байшангай Колонно залаа руу гол мүрэн шэнги таһалдалгүйгөөр гурбан үдэрэй турша соо хүн зон орожо байба. Арадай зол жаргалые зохёогшо нүхэр Сталиндаа манай Эхэ ороной ажалшадай хизааргүй ехээр дуралжа байһыень, тэрэнэй нүгшэһэн тушаа гүн гүнзэгыгөөр гашуудажа байһыень ямаршье үгэ, хэмжэхэ хэмжүүр байхагүй. Ленин—Сталинай арюун нэрэтэй тугта үнэн сэхэ байхабди гэжэ шахаа тангаригаа үгэжэ, эдэ үдэрнүүдтэ хэдэн зуун мянган хүнүүд вождиин хуурсагай дэргэдүүр гараа.

Мартын 9-нэй үглөөгүүр. Хахасалгын һүүлшын часууд. Траурна туганууд татагдана. Вождиин хуурсагай дэргэдэ тэрээнэй түрэлхид ба дүтынхид, столицын партийна ба советскэ актив, министрнүүд, хилын саанахи ахадүүгэй коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэд үлэнэ. И. В. Сталиние хүдөөлүүлгэдэ байлсахын тулада ерэһэн гадаадын правительственна делегацинуд, хүдөөлүүлгэ дээрэ байлсахаар өөһэдынгөө правительствонуудаар түлөөлэгдэһэн посольствонууд ба миссинүүдэй толгойлогшод соо байлсана. Хоёр гурбан минута болоод лэ хүндэтэ харуул һэлгэнэ.

Үглөөнэй 10 час. Агуу Сталинай шабинар ба соратнигууд — Коммунистическэ партиин, Советскэ Правительствын хүтэлбэрилэгшэд хуурсагай хажууда зогсобод. Эсэстэй хахасалгын һүүлшын минутууд.

10 час 5 минутада нүхэд Г. М. Маленков, Л. П. Берия, В. М. Молотов, К. Е. Ворошилов, Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, А. И. Микоян тэгшэд Иосиф Виссарионовичын бэе хүүртэй хуурсагые гар дээрээ гамтайгаар ургэжэ, газаа тээшэнь гаргана.

Союзуудай Байшанһаа веногуудые гаргана. Советскэ Союзай маршалнууд, генералнууд улаан торгон бишыхан подушканууд дээрэ Иосиф Виссарионович Сталинай орденуудба медальнуудые абажа ябанад.

Охотно ряд ба Манежнэ талмайе хүрэн сэрэгэй эскорт жагсанхай.

Нүхэр И. В. Сталинай бэе хүүртэй хуурсаг артиллерийскэ лафет дээрэ табигдана. Хуурсагай хабхаг дээрэ Советскэ Союзай Генералиссимусэй фуражка табяатай.

Нүхэр Сталинай гэр бүлэ, вождиин эн тон дүтын соратнигууд, нам Советскэ Правительствын хүтэлбэрилэгшэд, Советскэ Армиин маршалнууд ба генералнууд, хүдөөлүүлгэдэ байлсахын тула правительственна делегацинуудые толгойлжо ерэһэн гадаадын гүрэнүүдэй ба правительствонуудай түрүүнүүд, тэрэшэлэн И. В. Сталиние хүдөөлүүлгэдэ байлсахын тула өөһэдынгөө правительствонуудаар түлөөлэгдэһэн дипломатическа түлөөлэлгын толгойлогшод, хилын саанахи оронуудай бусад түлөөлэгшэд хуурсагай хойноһоо ябана.

Траурна колонно хүдөөлүүлгын гашуудалай аялга доро Улаан талмай тээшэ аалиханаар ябажа ошоно.

Москва городой ажалшадай түлөөлэгшэд, союзна ба автономно республиканууудай, хизаарнуудай, областьнуудай делегацинууд Улаан талмай дээрэ сугларба. Эндэ агуу Хитад арадай, арадай демократиин оронуудай түлөөлэгшэд, бусад оронуудай делегацинууд ба түлөөлэгшэд бии.

Трибуна дээрэ — дипломатическа корпус.

Московско гарнизоной жагсаалда гараһан частьнууд шэмээ анирай зогсонод.

10 час 45 минута. Шаналал гашуудалай кортеж Мавзолейн дэргэдэ ерэжэ зогсоно. Бүхы ... галабуудта, бүхы арадуудай ... байгаагүй асари ехэ полководецын ударидалга доро Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу дайнай ... ялалтанууд Советскэ Армиин туйлаһан толотомо илалтануудай алдар солоор бүрхөөгдэһэн дайшалхы тугууд тонгойлгогдоно.

Хуурсаг орудийна лафет дээрэһээ буулгагдажа, улаан ба хара будөөр нэмэргэгдэһэн үндэр табсан шэрээ дээрэ табигдаба.

Парти ба Советскэ Правительствын хүтэлбэрилэгшэд, правительственна делегацинуудые толгойлжо ерэһэн гадаадын гүрэнүүдэй ба правительствонуудай түрүүнүүд, тэрэшэлэн И. В. Сталиние хүдөөлүүлхэдэ байлсахын тула өөһэдынгөө правительствонуудаар түлөөлэгдэһэн дипломатическа түлөөлэлгын толгойлогшод, хилын саанахи ахадүүгэй коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэд Мавзолейн трибуна дээрэ гарана.

10 час 52 минута. Иосиф Виссарионович Сталиние хүдөөлүүлгэ эмхидхэхэ комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй даалгабаряар ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Секретарь, Советскэ Союзай Генералиссимус Иосиф Виссарионович Сталинай дурасхаалда зорюулагдаһан шаналал гашуудалай митинг нээтдэбэ гэжэ соносхобо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Секретарь нүхэр Георгий Максимилианович Маленковто түрүүшын үгэ үгтэбэ.

Тэрэнэй удаа тээ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо нүхэр Лаврентий Павлович Берия үгэ хэлэнэ.

Тэрэнэй һүүлээр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо нүхэр Вячеслав Михайлович Молотов үгэ хэлэбэ.

11 час 54 минута. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Секретарь, Генералиссимус Иосиф Виссаринович Сталинай дурасхаалда зорюулагдаһан шаналал гашуудалай митингые хаагдаа гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев соносхоно.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ба Советскэ Правительствын хүтэлбэрилэгшэд, хилын саанахи ахадүүгэй коммунистическэ ба хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэд Мавзолейн трибуна дээрэһээ буунa. Нүхэд Г. М. Маленков, Л. П. Берия, В. М. Молотов, К. Е. Ворошилов, Н. С. Хрущев, Н. А. Булганин, Л. М. Каганович, А. И. Микоян хуурсагые ургэжэ, Мавзолей руу аргааханаар абаашажа оруулна. Мавзолейн үүдэн дээрэ:

ЛЕНИН
СТАЛИН

гэһэн хизааргүй үнэтэй хоёр нэрэнүүд бэшэгдэнхэй.

Артиллерийскэ салютай гуша дахин буудалга нэрьенэ... Кремлиин Спасска башни дээрэхи часы 12 удаа сохино. Москвада, бүхы советскэ орон дотор фабрика, завод, паровоз, пароходуудай гудогууд гурбан минутын турша соо удаанаар татан дуугаргагдаба. Эхэ орон арадуудай агуу эсэгэ ба багшада нигэжэ салют хэһэн байна. Балтикын эрьеһээ Курильска ольтирогууд хүрэтэр, хаана хаанагүй, бүхы советскэ орон дотор предприятинууд бүхыдөө табан минута соо хүдэлмэрэз зогсоогоо, поезднууд, пароходууд, автомобильнууд ябажа ябаһан газартаа зогсоо... Оромнай энэ тон ехэ хохидол тухай гүн гүнзэгыгөөр гашуудан уйдхарална. Теэд Сталинай нэрэ, Сталинай хэрэг хэзээдэ мүнхэ. Сталин болбол арадай зүрхэндэ, коммунизмын түлөө тэдээнэй ажал-ябуулганууудта хэтын хэтэдэ оршожо байхал.

Траурна аялга Советскэ Союзай Гүрэнэй Гимнын һүр жабхаланта баярай аялганууудаар һэлгэгдэнэ.

Парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд Мавзолейн трибуна дээрэ дахин гарана. Нэгэ жэгдээр алхалалдан Мавзолейн урдуур сэрэгүүд ябажа гарана, огторгойдо дээгүүр самолёдууд зэлэ татан нииидэжэ гарана. Агуу вождь ба полководец Иосиф Виссарионович Сталинда сэрэгэй һүүлшын хүндэлэл нигэжэ хэгдэнэ.

(ТАСС).

ЛЕНИН СТАЛИН хоёр 1922 ондо Горкида

Ленинээ—Сталинаа магтанамди

Арадай дуун.

Бүрэнхы маные һэтэлээшэ
Бүргэдэй ниидэлгэ угтанамди.
Нарандаа зониие хүтэлөөшэ
Ленинээ—Сталинаа магтанамди.

Геройнуудаа олоор ниидүүлээшэ
Гэрэлтэ Ороноо дууланамди.
Наһандаа бидэнээ жаргуулаашa
Ленинээ—Сталинаа магтанамди.

Ажалшан олондоо сасарааша
Алтанхан туяае угтанамди.—
Бурядтам жаргалан асарааша
Ленинээ—Сталинаа магтанамди.

Харанхы маные һэтэлээшэ
Кремлиин Одые дууланамди.
Коммунизмдаа хүтэлөөшэ
Ленинээ—Сталинаа магтанамди.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Манай Коммунистическэ партида, бүхы советскэ арадта тохёолдоһон тон хүшэр хүндэ гээлтэ хохидолтой, Ленинэй соратник, хэрэгыень гениальнаар үргэлжэлүүлэгшэ, Коммунистическэ партиин, советскэ арадай сэсэн мэргэн вождь ба багша, түрэл эсэгэ ба хани нүхэр, манай агуу Эхэ ороной бүхы ажалшадта халуун инагаар дурлагдадаг Иосиф Виссарионович Сталинай наһанһаа нүгшэһэнтэй дашарамдан Туркменистанай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, Туркменскэ ССР-эй Министрнүүдэй Совет, Туркменскэ ССР-эй Верховно Соведэй Президиум Советскэ Туркменистанай бүхы ажалшадтай хамта тон ехээр сэдьхэл зүрхөө доһолгон гашуудана.

Иосиф Виссарионович Сталинай нэрэнь Туркменистанай бүхы ажалшадта хизааргүй ехэ хүндэтэй юм. Туркменскэ арадай зол жаргалта, хүхюун сэнгэлиг бүхы ажабайдалынь нүхэр Сталинай нэрэтэй холбоотой.

Туркменистанай хүдэлмэришэд, колхозниигууд, интеллигенци—бүхы ажалшад Ленин—Сталинай агуу ехэ хэрэгтэ эсэстээ хүрэтэр үнэн сэхэ байхабди, манай орон дотор коммунизм байгуулгын һүр жабхаланта сталинска программые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ, бүхы эршэ зоригоо зорюулхабди гэжэ парти болон бүхы советскэ арадта хүшэр хүндэ эдэ үдэрнүүдтэ тангаригаа үгэнэ.

Туркменистанай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет
Туркменскэ ССР-эй Министрнүүдэй Совет
Туркменскэ ССР-эй Верховно Соведэй Президиум

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Ажалшадай агуу вождь, эсэгэ ба хани нүхэр, Ленинэй мүнхэ хэрэгые гениальнаар үргэлжэлүүлэгшэ хүндэтэ Иосиф Виссарионович Сталинай наһанһаа нүгшэһэнтэйнь дашарамдан Киргизскэ Советскэ Социалистическэ Республикын Коммунистическэ парти ба бүхы ажалшад гүнзэгы ехэ уйдхар гашуудалаа мэдүүлнэ.

Киргиз арадай национальна талаараа ургалта, гүрэн түрэеэ ололго, экономико болон культурын үзэгдөөгүй ехэ һалбаран бадаралга нүхэр Сталинай нэрэтэй холбоотой юм. Киргизскэ Советскэ Социалистическэ Республикын хүдэлмэришэд, колхозниигууд, интеллигенци коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэеэ, бүхы эршэ зоригоо зорюулхабди гэжэ эдэ гашуудалта үдэрнүүдтэ тангаригаа үгэнэ.

Киргизиин Коммунистическэ парти, республикын бүхы ажалшад партиин Центральна Комитедые, Советскэ Правительствые тойрон өөһэдынгөө зэргэнүүдые үшөө бүри нигтаар жагсааха байна.

Киргизиин Компартиин ЦК
Киргизскэ ССР-эй Министрнүүдэй Совет
Киргизскэ ССР-эй Верховно Совет

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ

Сталинска областиин коммунистнууд болон бүхы ажалшад манай партида, бүхы советскэ арадта тохёолдоһон агуу ехэ гашуудалтай — Ленинэй соратник, Ленинэй хэрэгые гениальнаар үргэлжэлүүлэгшэ, коммунизмые эсэшэ сусашагүйгөөр байгуулагша, манай сэсэн мэргэн багша, вождь — Иосиф Виссарионович Сталинай наһанһаа нүгшэһэндэ тон ехээр гашуудана.

Сталинска партийна организациин коммунистнууд, областиин бүхы ажалшад Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедые, Советскэ Правительствые тойрон улам нигтаар жагсаха, һэрэмжэтэй байха, манай орон дотор коммунизм байгуулгын түлөө тэмсэлдэ хүсэ шадалаа арбидхаха.

Ленин—Сталинай байгуулһан коммунистнуудай агуу ехэ партиин хэрэгтэ, Иосиф Виссарионович Сталинай зааһан сэсэн мэргэн заабаринуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ, бүхы эршэ шадалаа зорюулхабди гэжэ тангаригаа үгэнэбди.

Украинын Коммунистическэ партиин Сталинска Областной Комитет

ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. М. ШВЕРНИГТЭ

Хитадай Арадай Республикын Арадай Центральна Правительствын Түрүүлэгшэ нүхэр Мао Цзэ-дунай эльгээһэн послани

Нүхэр Шверник!

Хитад арадай эгээл хүндэтэ хани нүхэр, агуу багша нүхэр Сталинай наһанһаа нүгшэһэн тухай хитад арад, хитадай правительство, би өөрөө тон ехэ уйдхар гашуудалтайгаар мэдэбэбди. Энэ хадаа советскэ арадһаа гадна, мүн хитад арадта, эб найрамдалай болон демократиин бүхы лагерьта, бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратай арадуудта тохёолдоһон тон ехэ гээлтэ хохидол мүн. Хитад арадай, хитадай правительствын болон өөрынгөө үмэнэһөө Танда, советскэ арадта, Советскэ правительствода эгээн гүнзэгы ехэ шаналалаа мэдүүлхэеэ хүсэнэб.

Хитадай арадай революциин илалтань һүүлэй 30 гаран жэлнүүдэй туршада нүхэр Сталинай үзүүлдэг байһан саг үргэлжын анхарал оролдолготой, хүтэлбэри болон дэмжэлгэтэй огто таһаршагүй бата холбоотой юм. Хитадай арадай революциин илаһанай һүүлээр нүхэр Сталин, агуу советскэ арад, нүхэр Сталинай хүтэлбэрилдэг Советскэ правительство зохёон байгуулхы хүдэлмэридэнь хитад арадта һайн һаналай, үнэн сэдьхэлэй туһаламжа үзүүлжэ байгаа. Хитад арадта агуу, бата хани барисаатайгаар нүхэр Сталинай хандадаг байһан энэ хани барисаае хитад баяр баясхалантайгаар ходо доо һанажа ябахал. Нүхэр Сталинай залиршагүй мүнхэ наран хитад арадай дабшажа ябаа замые хэтэ мүнхэдөө гэрэлтүүлжэ байхал.

Нүхэр Түрүүлэгшэ! Ленин—Сталинай алдарта парти, агуу советскэ арад, Советскэ правительство хитадай коммунистическэ партиин, хитад арадай болон хитадай правительствын зүгһөө ахадүүгэй хани барисаатай байхань, саг үргэлжын этигэл найдабарида, дэмжэлгэдэ хүртэдэг байхань ажаг һэжэггүй. Хитад арад агуу советскэ арадтай хододоо, гар гараа барилсан, тон эрид шуудаар заатагүй ябаха, Советскэ Союзай хүтэлбэрилдэг эб найрамдалай болон демократиин бүхэдэлхэйн лагериие батадхаха ба бэхижүүлхэ, һэрэмжэеэ дээшэлүүлхэ, дайн сэрэг һүжэрөөгшэдтэ эсэргүү тэмсэлээ улам бүри шангадхаха, советскэ болон хитад арадуудай гол шухала интересүүдэй түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал, аюулгүй байдал сахихын түлөө эсэстээ хүрэтэр тэмсэхэ байна. Бүхы дэлхэйн ажалшад бултадаа, эб найрамдалда дуратай бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэн нүхэр Сталинай зааһан замаар бидэнтэй хамта ябажа, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал сахиха нангин хэрэгые өөһэдынгөө гарта абаха гэжэ этигэнэб.

МАО ЦЗЭ-ДУН

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Нүхэр Сталин нүгшэжэ, бидэ бүгэдын сэдьхэлые иимэ ехэ шэрүүнээр доһолуулаад байһан энэ хүндэ сагта би хадаа советскэ арадай ба тэрэнэй Коммунистическэ партиин агуу гашуудалые хэрзэргээр хубаалдажа байһан тухайгаа таанарта хэлэхэеэ хүсээ һэм.

Сталин болбол бүхы дэлхэйн ажалшадай вождь, хани нүхэр, ахань байһан юм. Тэрэ хадаа манай вождь ба бидэ бүгэдэндэ эрхим жэшээ байһан ба байһааршье байна. Тэрэнэй һургаалые, тусхайлбал эб найрамдалай ба национальна бэеэ даахa байдалай түлөө, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлэй хэрэгтэ КПСС-эй XIX съездын трибуна дээрэһээ үгэһэн тэрэнэй һүүлшын заабаринуудые Францииин коммунистнууд болон ажалшад хододоо хүтэлбэри болгожо ябахал.

Би хадаа ахадүүгэй ёһоор дурлажа байһанаа Центральна Комитедтэхи нүхэдтөө мүн лэ мэдүүлхэ, хэтэдээ мүнхэ Сталинай хэрэгтэ, коммунизмын агуу хэрэгтэ батаар үнэн сэхэ байһандаа таанадые этигүүлхэ гэжэ хүсэһэн байнаб.

МОРИС ТОРЕЗ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ

Хүндэтэ нүхэдүүд! Манай инаг вождь ба багша нүхэр Иосиф Сталинай нүгшөөд байһан уйдхарта хүндэ сагта бидэнэр тохёолдоһон энэ хохидолтой дашарамдуулан Советскэ Правительствода, советскэ арадта, Советскэ Союзай Коммунистическэ партида гүнзэгы гашуудалаа мэдүүлнэбди.

Хани нүхэрөө, эб найрамдалай түлөө дүлэтэ тэмсэлшээ гээгээбди гэжэ эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүд, бүхы түрүү хүн түрэлтэн ойлгожо байна.

Революционно хүдэлмэришэн ангиин гайхамшаг ехэ вождиин зүрхэниинь сохилхоёо болёо, зүгөөр сталинска һургаалаар зоригжуулагдаһан элдэб расануудай ба шажан мүргэлтэй олон миллион хүнүүд хадаа нүхэр Сталинай бүхы ами наһаяа үгэһэн нангин зорилгонуудай бэелүүлэгдэхэ үдэрые дүтэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ шэнэ хүсэтэйгөөр орохо байна.

Английскa ба советскэ арадуудай хоорондохи эб найрамдалые ба хани барисаае бэхижүүлхын тулада, дэлхэйн шэнэ дай үүдхэхэ гэһэн реакционно хүсэнүүдэй түсэбые таһалдуулхын тулада бидэнэр өөһэдынгөө хэжэ шадаха бүхы юумые хэхэбди гэжэ тангаригаа үгэнэбди.

Ахадүүгэй амар мэндые хүргэгшэ ГАРРИ ПОЛЛИТ

ССР Союзай Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. М. ШВЕРНИГТЭ

МОСКВА.

Советскэ Союзай арадуудта ба бүхы дэлхэйн прогрессивнэ хүн түрэлтэндэ ехэ гашуудалай тохёолдоһонтой дашарамдуулан, нүхэр Түрүүлэгшэ, Танда Арадай Верховно Суглаанай Президиумэй үмэнэһөө, өөрынгөө нэрэһээ гүнзэгы шаналал мэдүүлнэб. Манай инаг хани нүхэр ба багша Иосиф Виссарионович Сталин наһанһаа нүгшэжэ, манһаа хахасаба. Энэ хохидолой али тухай ехые корейскэ арад ойлгоно, ехээр шаналан гашуудажа байна. Нүхэр Сталин тухай дурасхаал бидэнэй сэдьхэлдэ хэтэ мүнхэдөө оршохол. Тэрэнэй һургаалынь манай Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ дааха байдалай түлөө тэмсэлэмнай, арадуудай хоорондын эб найрамдалай түлөө, хүн түрэлтэнэй зол жаргалай түлөө тэмсэлэй туг болохол.

Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай Верховно Суглаанай Президиумэй Түрүүлэгшэ КИМ ДУ БОН

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ

Манай эсэгэ, багша ба вождь, хизаарлашагүй инаг нүхэр Сталин нүгшэжэ, Ленинэй хэрэгые үнэн сэхээр үргэлжэлүүлэгшэ, бүхы үе сагуудай агуу революционерэй дүлэтэ зүрхэнэйнь сохилхоёо болиһон энэ туйлай ехэ гашуудалтай сагта бидэнэр хадаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй харьяата хүндэтэ нүхэд, Таанарта өөһэдынгөө шаналал ба уйдхарые үнэн зүрхэнэй үмэнэһөө мэдүүлэн, манай гашуудалые бүхы советскэ арадай, бүхы түрүү ба прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй агуу гашуудалдань нэгэдүүлнэбди.

Манай арадай сэдьхэл зүрхэндэ Сталинай нэрын, Сталинай хэрэгэй, Сталинай һургаалай хэтэдээ оршохо ябадалые, эб найрамдалай ба национальна бэеэ даанхай байхын түлөө, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэлдэ зам заагша одон, компас болохо ябадалые өөрынгөө тэмсэлээр туйлан, марксизм-ленинизмын тугые батаар барижа ябахабди, эсэшэ сусашагүйгөөр, хэлбэришэгүйгөөр урагшань дабшуулхабди гэжэ испанска коммунистнууд, бидэнэр Таанарта, марксизм-ленинизмын агуу корифейе, сусаршагүй тэмсэлшые, ажалшадай сүлөөрхын, арадуудай бэеэ даанхай байхын тулада тон ехэ юумэ хэһэн энэ хүниие үнэн сэхээр дагагшадта ба соратнигуудта тангариг үгэнэбди.

Коммунизмын агуу илалтануудые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ, бүхы дэрхэйн ажалшадай мүнхэ вождь, багша Иосиф Виссарионович Сталинда хэтэ мүнхын алдар соло!

Бүхы ажалшадай, прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй түрүү отряд ба хүтэлбэрилэгшэ — Советскэ Союзай алдарта Коммунистическэ парти мандаха болтогой!

Испаниин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй түлөө ДОЛОРЕС ИБАРРУРИ

Иосиф Виссарионович СТАЛИН

Агуувхэ шаналал

1953 оной мартын 9.

Агуувхэ шаналалай дүрбэдэхи хоног. Дүрбэн түхэреэн хоног соо манай Эхэ орон эгээл инаг түрэл, эгээл ехэ, эгээл сэсэн мэргэн хүнтэеэ хахасаба.

Улан-Удын талмай бүхэндэ, үйлсэ бүхэндэ, гэр бүхэндэ эдэ үдэрнүүд хэлэ аманда багташагүй ехэ уйдхар гашуудалаар салгидан байгаа. Улан-Удэ городнай юрэ бусын сомор, һэргэг, абяа шэмээгээ хуряанги, һанаа алданги байба. Үбгэ эсэгэнэрэймнай гэр бараанда гэнтын айхабтар ехэ гашуудал бууһан шэнги, бидэнэр толгойгоо гүнхууланги, һэр мэр байбабди. Теэд бидэнэр уйдхарта баригдан уруу дуруу болоогүйбди. Бидэнэрэй зүрхэн үшөө хатуу, даруу шанга болоо!

Газаа гарахада, манай хүдэлмэришэн зоной нюур шарай уйдхартайшье һаа, эрид шиидэнги байна. Коммунистическэ партидаа заха хизааргүйгөөр этигэһэн, Эхэ оронойнгоо энхэ тайбан байдалай түлөө ами бэеэ эсэстэнь хүрэтэр, шуһа мяханайгаа шэмэ шүүһэнэй һүүлшын дуһал хүрэтэр дууһыень үгэхөөр бэлэн байһан мэдэрэл манай арадай дотор бадарна.

Хүн түрэлтэнэй оюун ухаата багшын ами наһан таһалдаа. Энхэрэн байгаа нюдэниинь сабшалхаяа болёо. Лугшан байгаа халуун зүрхэниинь тогтоо.

Айхабтар хүндэ. Айхабтар гашуудалтай.

Ажалшан арадай ашата багша агуувхэ Сталинай наһа бараһан тухай мэдээсэл манай бурят-монгол арад зоной зүрхэндэ гүнзэгы ехэ убшэнтэйгөөр ороо. Эгээл дүтэ шадар, эгээл энхэргэн түрэл, һанаха байха хүнөө гээһэн манай уйдхар хэм хэмжүүргүй ехэ, гүн гүнзэгы.

Нүхэр Сталинай алдар соло манай бурят-монгол арад зондо хизааргүй хүндэтэй. Агуувхэ Сталинай алтан гар дээрэһээ манай бурят-монгол арад өөрынгөө гүрэн түрые хүлеэн абаа һэн. Агуувхэ Сталин манай арад зондо зохёохы һайхан сүлөөтэ ажалай, эрдэм болбосоролой аглаг һайхан эрхэнүүдые хайрлаа һэн. Нүхэр Сталинай ашата габьяагаар манай арад зон советскэ олонациональна арадуудай эбтэй эетэй гэр бүлэ соо зол жаргалта ажабайдалаа зохёон тогтоноулха золтой болоо юм. Нүхэр Сталинай оюун ухаан соо-һоо советскэ гүрэнэй бага ехэ яһатан зоной соёл болбосорол, формоороо национальна, удхаараа социалистическэ культура урган һалбараа юм. Ленин — Сталинай илагдашагүй партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэри доро Бурят-Монголой ажалшад, бүхы советскэ ороной ажалшад мэтэ, энхэ тайбан ажабайдалай үргэн сэхэ харгыда ороо юм.

Урдань Байгалай үмэнэхи нүүдэл буурай зоной ухибүүд ном бэшэг гэжэ шэхэ амандаа дуулаагүй. Мүнөө социалистическэ Бурят-Монголой сүлөөтэ хүбүүд, басагад эрдэм ухаанай оройдо хүрэжэ, уран зохёолшод, зураашад, артистнууд, хүгжэмшэд болоно, агуувхэ багшынгаа алдар солые хэтэ мүнхэдэ суурхуулан дуулажа байнад. Эдэнэрэй зохёоһон номууд, зурагууд, хүгжэм дуунууд гансахан лэ Байгал шадар бэшэ, мүн бүхы советскэ орон дотор, арадай демократиин оронуудташье дуулдажа байдаг болонхой. Энэ ехэ зол жаргалые бидэнэр агуувхэ Сталинай аша габьяагаар олообди...

Эдэ уйдхар гашуудалта үдэрнүүдтэ манай республикын ажалшадай һанал бодол, эльгэ зүрхэниинь эхэ түрэл Коммунистическэ партидаа, сталинска оюун ухаае, сталинска сэсэн сэдьхэл, илахаһаа ондоое мэдэхэгүй сталинска хатуу зоригые бэедээ шэнгээн тунааһан агуувхэ партидаа ханданхай.

Коммунистнуудай партиин ба бүхы советскэ арадай булад хатуу нэгэдэл, үндэр ехэ политическэ һэрэмжэ, дотоодын болон гадаадын дайсадтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ ябадал, манай орондо коммунизм байгуулха асари ехэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ хэрэг—эдэ хадаа советскэ арадай, бүхы прогрессивнэ хүн түрэлхитэнэй вождь ба багшада эрхим һайн дурасхаал боложо үгэнэ.

Эдэ агуувхэ шаналалай үдэрнүүдтэ манай республикын столица—Улан-Удын ажалшад энээниие батаар гэршэлбэ.

Үсэгэлдэр үдэшын 5 часта городой бүхы талмайнууд, үйлсэнүүдтэ хүн зон гашуудалай долгёор салгидан байба. Хаа хаанагүй хара хирхагтай улаан тугууд нэнгүүлэн тонгойлгогдонхой. Бүхы дэлхэйдэ танил хани болоһон агуувхэ вождиин хүндэтэ һайхан нюур шарай үнөөхил эсэгын халуун анхаралаар портрет дээрэһээ хаража байба. Радиорупорнуудай дэргэдэ олон мянгаараа суглараһан хүнүүдэй нюур шарайдань наһа бараһан вождь ба багшадаа халуун дуратай, гүнзэгы хүндэлэлтэй байһаниинь эли тодоор үзэгдэнэ. Тэдэнэр эльгэ зүрхэндөө хэтэ мүнхөөр хадуун ябахаяа хүндэтэ Сталинай шэг шарайе портрет дээрэһээнь шэртэн шэнгээн абана.

Улан-Удын томо томо предприятинууд дээрэ—Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод, түмэр замай депо, шэлэй завод, мяханай комбинат, сэмбын фабрика дээрэ, республикын эрдэм ухаанай, соёл болбосоролой гуламтанууд дээрэ досоо газаагүй, хаа хаанагүй 5 минутын шаналал айхабтар гүн гүнзэгы гашуудалай оршондо үнгэрбэ. Бүхы заводуудай, фабрикануудай болон паровозуудай гудогууд юрэ бусын уйдхартайгаар хуугайлалдажа, хүн зоной сэдьхэл дотор тунан ороно.

Үзэхые үзэһэн, халуун шулуу долёоһон, үбгэн буурал болоһон хүнүүдшье, манай жабхаланта ерээдүй сагай үри хүүгэдшье дээрэһээ абан уйлалдажа, зүрхэ шэмхэмэ уйдхараа нюдэнэйнгөө уһаар мэлмэрүүлнэ. Гэбэшье, тэдэнэй нюур шарайда хатуу зориг, урдахияа хараһан бата найдал бэшээтэй байна. Советскэ хүнүүдэй улаан зүрхэнүүд соо, агуувхэ багшын шэрээн хатуужуулһан зүрхэнүүд соо ерээдүй тээшэ шармайһан манай этигэл найдабари бүйланхай.

Бүхы советскэ орон энэ дааша-гүй ехэ гашуудалые нюрган дээрээ эрэлхэг хатуугаар абажа ябана. Бидэнэр Улан-Удын станци дээрэ табан часта ерэһэн Москва—Владивосток хоорондын экспресс харабабли. Уйдхарай хара тэмдэгтэй вагонууд сооһоо хүн зон аалихаар гаража, перрон дээрэ хүдэлэнгүйгөөр зогсонод. Тэдэнэй дунда манай героическа Советскэ Армиин офицернүүд, Номгон Далайн флодой матросууд, Алас Дурана зүгэй алдарта албахаагшад бии. Советскэ Алас Дурана хизаар холошье һаа, агуувхэ Москватай эльгэ зүрхөөрөө холбоотой.

Иигэжэ манай нюдэ алдама үргэн уужам Эхэ һайхан ороной олонациональна түг түмэн арад бүхы прогрессивнэ түби дэлхэйн ажалшан зоной ашата багша нүхэр Сталинтай хахасаба.

Советскэ ороной столица Москвагай, Улаан Талмайн амисхаалые манай ороной бүхы тохой булангуудаар эли тодо сонособо. Хүсэтэ ехэ артиллерийскэ буудалгын һүртэ абяанууд Советскэ Союзай Гимнын жабхаланта аялга дотор тунажа, нүхэр Сталинай мүнхэ бэе агуувхэ Ленинэй хажууда хүндэтэйгөөр табигдаба.

Советскэ арад зүрхэнэйнгөө үбшые даража, мүнхэ Сталинай һаруул һайхан дурасхаалые амилы дүлэтэ хэрэгээр мүнхэлхэеэ Советскэ Союзай алдарта Коммунистическэ партиин Центральна Комитетдэ, түрэл Советскэ Правительствода тангариг үргэбэ.

Цэдэн ГАЛСАНОВ.

ЭДЭ ГАШУУДАЛТА ҮДЭРНҮҮДТЭ...

Сталин нүгшэбэ...
Сталин... нүхэр Сталимнай...
Этигэшэгүй гээшэнь...
Теэд... дуулгаа Москвамнай.
Гүн ехэ гашуудал.
Нёлбоһоо яажа барилтайб —
Гүйнэ нюдэнһөө,
зүрхэн байшаһан янзатай...
Инаг эсэгэм
альган дээрэм нүгшөө һэн.
Инаг багшам
һүүлшынгээ замда мордоо һэн.
Харин мүнөө
эсэгым эсэгэ,
багшым багша.
Хамаг арадтам
эрхэ сүлөө баригша,
Эхэ ороноо
элдэб дайсадһаа абарагша,
Энхэ жаргалай,
коммунизмын сэхэ зам табигша,
Эсэгэ гэхэдэ,
эсэгэһээ үлүү эсэгэмни,
Багша гэхэдэ —
багшаһаа үлүү багшамни...
Гашуун даа уйдхар.
Зүрхэмнай шулуун бэшэ хамнай.
Гашууданабди баран.
Гажарна, уйдана сээжэмнай,
Зүгөөр уйдхарнай
һуларуулна бэшэ бидэниие—
Зүрхыемнай шэрээнэ,
шэрээнэ
сталинска буладаар.
Хүшэр хүндэ саг
хагасаана бэшэ бидэниие —
Хүн зомнай хамтаран,
жагсана улам нигтаар...
Сталин нүгшэбэшье,
Сталинда үхэл байдаггүй.
—Ленин үгы гэжэ
хэн мүнөө хэлэдэг бэ!??—
Баатарай хэрэгые
арад зон мартадаггүй—
Бата бэхеэр
Ленин, Сталин мүнхэ лэ!
Сталин—зүрхэн соомнай.
Сталин — һанал бодолнууд
соомнай.
Сталин—шуһан соомнай.
Үдэр бүриин хэрэгүүд соомнай.
Сталин — һайн һайхан,
түрэл советскэ засагнай,
Сталин—агуувхэ,
хамагые илагша партимнай.

Д. ЖАЛСАРАЕВ.

Агуувхэ Сталинай нэрэнь мүнхэ

Сталин... Энэ нэрэ бүхы прогрессивнэ хүн түрэлтэнэй зүрхэндэ тон бүхөөр хадуугданхай. Энэ нэрэтэй манай ороной илалта бүхэн, советскэ арадай хуби заяан ба зол жаргал таһаршагүй холбоотой.

Сталин — манай ерээдүйн замые гэрэлтүүлһэн гайхамшагта одон мүн. Сталин гэһэн нэрэдэ манай ороной ажалшад бүгэдээрээ айхабтар халуун инагаар дуралдаг. Эсэгэ Сталин гэһэн үгэнүүдээр манай ухибүүд хэлэндэ ородог. Теэд Сталин багшамнай нүгшэбэ гэһэн уйдхар гашуудалта мэдээсэлые дуулахадаа хэнэй зүрхэн, хэнэй сэдьхэл тэсэлтэйб!

Госбанкын Бурят-Монголой конторын зал соо абяа шэмээгүй... Эндэ байгшадай нюур шарайнь гүн ехэ уйдхар гашуудалай тэмдэгтэй. Шаналал гашуудалай митинг эхилбэ. Тэрэниие партийна бюрогой секретарь нүхэр Хадаханов нээбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Советэй ба СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй партиин бүхы гэшүүдтэ ба бүхы советскэ арадта хандаһан хандалгые госбанкын городской конторые эрхилэгшэ нүхэр Усачев митингдэ хабаадагшадта уншажа үгэбэ.

—Бүхы советскэ арадай инаг вождь ба багша Иосиф Виссарионович Сталин өөрынгөө бүхы ами наһые хүдэлмэришэн ангиие капитализмын хорото муухай дарлалтаһаа сүлөөлжэ, тэдэнэртэ зол жаргал, арюун һайхан ажабайдал олгохо хэрэгтэ зорюулһан байгаа, — гэжэ нүхэр Хайдуров хэлэбэ.

Эдэ гашуудалта хүндэ үдэрнүүдтэ Советскэ Союзай бүхы арад зонтой хамта бидэнэр Коммунистическэ партиин Центральна Комитедые ба Советскэ Правительствые тойрон бүри нигтаар жагсажа, манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ шадахабди. Нүхэр Сталинай нэрэ, тэрэнэй идейнүүд хэзээдэ мүнхэ ба илагдашагүй юм. Нүхэр Сталинай арюун нангин образ бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн үнэн сэхэ хүнүүдэй зүрхэндэ хэтэ мүнхэдөө хадагалагдан үлэхэ гэжэ нүхэд Мальшаков, Беркович ба бусад хэлэһэн байна.

Агуувхэ Сталиндаа үнэн сэхэ байһанай гэршэ тэмдэг

Московско сагаар 11 час болохо дүтэлбэ. Мүрэндэ шудхаһан тоогүй олон гол горхонуудтал хүн зонууд зүг зүг тээһээ шамдан сугларжа, түмэр замай депо ба вокзалай перрон дээгүүр багтахаяа болино. Тэдэнэрэй олонхидынь түмэр замай хүдэлмэришэд, инженернүүд ба технигүүд, албахаатшад, тэдэнэй гэр бүлынхид ба поездоор алад ябаһан хүнүүд. Гүнзэгы ехэ уйдхар гашуудалда эзэлэгдэһэн тэдэ хүнүүд болбол хамтаран радио шагнажа, инаг түрэл багшаяа һүүлшынь замда бүхы советскэ арадтаяа хамта үдэшэлсэн, хүндэлэлэй ёһололые дүүргэхэеэ суглараа юм.

Уйдхарай хүгжэм таһалдаба. Улаан Талмай дээрэ шаналалай митинг нээгдэбэ гэжэ соносхогдобо. Сугаларагшад болбол парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд, агуувхэ Сталинай ойрын соратнигууд нүхэд Г. М. Маленков, Л. П. Берия ба В. М. Молотовой хэлэһэн шаналалай үгэнүүдые тон анхаралтайгаар шагнажа, өөрэ өөрэйнгөө зүрхэндэ мартагдашагүй бүхөөр хадуун абабад. Тэдэнэрэй хэлэһэн үгэнүүд гансахан шаналалай үгэнүүд бэшэ, тэрэ хадаа агуувхэ Коммунистическэ парти ба бүхы советскэ арадай үмэнэһөө багшынгаа хүүр дээрэ үгэһэн айхабтар нангин тангариг мүн.

Үдэшэлгын салют дуулдаба. Уйдхартай хүгжэм дахин үргэлжэлнэ. Парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд Мавзолейн трибуна дээрэһээ буужа, агуувхэ Сталин багшынгаа нүгшэһэн бэетэй хуурсагые үргэжэ агуувхэ Ленинэй Мавзолейдэ оробо гэжэ дуулахадаа хүнүүдэй нюдэнэй нёлбоһон баригдангүй адхарба. Советскэ хүнүүдэй зүрхэнэй гүнзэгы ехэ уйдхар нюдэнэй нёлбоһон боложо, газаа тээшээ нюурта үзэгдөө бшуу.

Хахасалай гашуудалта табан минута... Поезднууд ба маневрово паровозууд зогсонхой, хүн бүхэн байһан байраһаа хүдэлэнгүй нэгэ һанаанда эзэлэгдэн зогсобо. Гудогууд, сиренэнүүд утаар татан уйдхартай гунигтайгаар дуугаржа, хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэнэ. Гашуудалта хүндэ табан минутын турша дотор, уйдхарта эзэлэгдэһэн советскэ хүнүүд өөрэ өөрэйнгөө наһан соохи ажабайдалаа, хэрэгябуулгануудаа бүлтыень ойндоо һанажа, агуувхэ Сталинда хэды ехэ уялгатай байһанаа дахин дахин мэдэрбэ.

Манай советскэ арадта агуувхэ Сталин хэды ехэ ашатайб! Ленинтэй хамта нүхэр Сталин коммунистнуудай хүсэн түгэс партиие байгуулһан, тэрэниие хүмүүжүүлһэн ба хатуужуулһан байна; Ленинтэй хамта нүхэр Сталин Агуувхэ Октябрьска социалистическэ революциин зоригжуулагша ба вождь, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалистическэ гүрэниие байгуулагша мүн байгаа. Ленинэй хэтэдээ мүнхэ хэрэгые үргэлжэлүүлэн, нүхэр Сталин манай оронииe социализмын бүхы дэлхэйн-түүхэтэ илалтада хүргэһэн байна. Нүхэр Сталин дэлхэйн хоёрдохи дайнда фашизмые дараһан илалтада манай оронииe хүргөө, энэ илалта уласхоорондын байдалые үндэһөөрнь хубилгаа.

Нүхэр Сталин СССР дотор коммунизм байгуулгын агуувхэ ба гайхамшаг тодо программаар партиие, бүхы арадые зэбсэглээ.

Агуувхэ Сталимнай маанарта эгээн үнэтэй, эгээн хайратай хүн бэлэй. Советскэ хүнүүдэй зүрхэндэ Сталин тухай ямар хизааргүй һайхан дуранай байһаниие үгөөр хэлэжэ шадамаар бэшэ!

Манай уйдхар гашуудал хэдышье ехэ гэбэшье, Ленин ба Сталинай идейе бэелүүлхэ тэмсэлдэ советскэ хүнүүдэй зориг хүсэл мохошогүй.

—Ленин—Сталинай партяар хүмүүжүүлэгдэһэн бидэ советскэ хүнүүд, зоригоо мохохогүйбди, харин партиингаа ЦК-е тойрон, советскэ правительствоя тойрон бүри нигтаар жагсажа, политическэ һэрэмжээ дээшэлүүлэн, хүсэ шадалаа дабхарлан, сталинска хараалалгые дүүргэхэбди,—гэжэ Сталинска шангай лауреат, Улан-Удын депогой машинист С. Ф. Асеев хажуудаа байһан нүхэдтөө хэлээ һэн.

Түмэр замай хүдэлмэришэд, инженернүүд ба технигууд хүсэл зоригоо улам саашадань эршэдхэжэ, Эхэ орондоо хүсэ шадал ба мэргэжэл шадабарияа бүхыдэнь үгэжэ, коммунистическэ общество байгуулха хэрэгтэ зорюулхабди гэһэн һаналаа өөһэдынгөө эмхитэй, нэгэ бодолтой байһанаараа манай партиие ба правительствые найдуулһаниинь элитэ.

Намжил Балдано.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумдэ ба Тэ[...] Дээдэ зэргэтэ Түрүүлэгшэдэ

МОСКВА, КРЕМЛ[...]

Дэлхэй дээрэ онсо тодорһон ехын ехэ хүн—Генералиссимус Сталинай гэнтэ үбшэлжэ нүгшэһэн тухай мэдээсэлые дуулажа, Индиин правительство ба арад угаа ехээр сэдьхэлээ доһолгобо.

Гашуудалта хохидолой Танда тохёолдоод байһантай дашарамдуулан, Тэдэ Дээдэ зэргэтэ Танда ба СССР-эй арадта Индиин п[...]тельство ба арадтай х[...] өөрынгөө тон ехэ талархал [...] дүүлнэб.

Үншэрһэн бүлэдэтнай үнэн [...] хэнэй шаналал дамжуулха[...] зүбшөөрыт.

РАДЖЕНДРА ПРАС[...]
Индиин Презид[...]

АВСТРИИН ПРЕЗИДЕНТЫН ТЕЛЕГРАММА

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Тэдэ Дээдэ зэргэтэ Николай ШВЕРНИГТЭ

МОСКВ[...]

Гүрэнэй агуувхэ ажал-ябуулагша Иосиф Виссарионович Сталинай нүгшэһэн тухай мэдээсэлдэ сэдьхэлэйнгээ гүнзэгыгөөр хүдэлөөд байхада минии гүнзэгы гашуудалта мэдүүлгэ, мүн советскэ арадуудай бүлын хуби заяада тудаһан хүндэ хохидолтой дашарамду[...] австрийска арад сэдьхэлһээ [...]лаа нэгэдэлсэнэ гэһэн үнэм[...] тогтоон абахыетнай Тэдэ [...] зэргэтэ Таниие гуйнаб.

ТЕОДОР КЕРН[...]
Федеральна Президе[...]

ФРАНЦУЗСКА РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТЫН ТЕЛЕГРА[...]

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Тэдэ Дээдэ зэргэтэ господин Швернигтэ

Господин Генералиссимус Сталинай нүгшэһэн тухайда дуулажа, ехээр сошордооб. Франциин шаналалые дээдэ зэргэтэ Танда республикын үмэнэһөө мэдүүлнэб. Советскэ арадуудые тон шанга туршалгануудсоогуур хүтэлэн, хамтадаа илалта туйлахын түлөө тэ[...]дэ союзна нацануудай тала бар[...]жа, Танай ороной гайхамшаг [...] бэелүүлһэн онсо ехэ үүргэнь [...] хүнүүдэй дурасхаалда хододоо [...]хэл.

ВЕНСАН ОРИО[...]

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Тэдэ Дээдэ зэргэтэ Господин Николай Михайлович ШВЕРНИГТЭ

МОСКВ[...]

Гүрэнэй онсо гайхамшаг ажалябуулагша Генералиссимус Сталин нүгшэжэ, Советскэ Союзда тохёолдоһон туйлай ехэ хохидолтой дашарамдуулан, минии үнэн зүрхэнэй шаналал тогтоон абахыетнай [...] зэргэтэ Таниие гуйнаб.

ХУАН ПЕРОН, Аргент[...]
Республикын Презид[...]

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Тэдэ Дээдэ зэргэтэ Господин Николай Михайлович ШВЕРНИГТЭ

МОСКВ[...]

СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус Иосиф Виссарионович Сталинай наһанһаа нүгшэһэндэ финскэ арадай, минии өөрымни гүн ехэ шаналалые, господин Түрүүлэгшэ тогтоон абыт. Манай арадуудай хоорондын этигэлсэлгэ ба хани барисаа бэхижүүлхые үнэн зүрхэнһөө хүсэдэг байһан ехэ вождиин ба хүсэн түгэлдэр [...]ветскэ гүрэниие байгуула[...] арюун һайхан дурасхаалынь ф[...] арадай сэдьхэлдэ хадагалагда[...]шохол.

Ю. К. ПААСИКИ[...]
Финляндска респуб[...]
презид[...]

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Тэдэ Дээдэ зэргэтэ г-н Министртэ

МОСКВ[...]

Дайнай үедэ Франциин хани ба союзник байгааша Советскэ Росси өөрынгөө хүтэлбэрилэгшэ Генералиссимус Сталинаа алдаад гашуудажа байхадань, агуувхэ гүрэнэй ажалябуулагша ба алдарта Советскэ Армиин хүтэлбэрилэгшын нүгшэһэн тушаа шаналал мэдүүлэн, Сов[...] Союзай арадта ба правительс[...] французска арадай ба правите[...]вын үмэнэһөө ханданаб.

РЕНЕ МЕЙ[...]
Министрнүүдэй Со[...]
түрүү[...]

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. М. ШВЕРНИГТЭ США-гэй правительствоһаа

Советскэ Союзай Премьер-Министр, Генералиссимус Сталинай нүгшэһэнтэй дашарамдан, Холбоото Штадуудай правительство өөрынгөө официальна шаналалые Сов[...] Социалистическэ Республикан[...] Союзай Правительствода мэдү[...]

Гадаадын Хэрэгүүдэй Тэдэ Дээдэ зэргэтэ Министртэ

МОСКВ[...]

Иосиф Сталинай нүгшэһэнтэй дашарамдан Норвежскэ Правительствын үнэн сэдьхэлэй гашуудалые Тэдэ Дээдэ зэргэтэ Танда мэдүүлхэ хуби золтойб. Норвежскэ арад Советскэ Союзай арадай уй гашуудалые хубаалдана, тиин, һүүлэй дайнай үедэ өөрынгөө сэрэгүүдтэй хамтадаа норвежскэ газарые сүлөөлгэдэ хабаадалсаһан гүрэнэй энэ ехэ ажал-ябуулагша тухай [...] дэшье һанажа байха.

ОСКАР ТОРП,
Министрнүүдэй Со[...]
Түрүүлэгшэ ба Гада[...]
Хэрэгүүдэй Министрын уялгы[...]
зуураар дүүр[...]

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Тэдэ Дээдэ зэргэтэ господин Николай ШВЕРНИГТЭ

Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ Генералиссимус Иосиф Сталинай нүгшэһэнтэй дашарамдан федеральна Советэй гүнзэгы гашуудалаа мэдүүлһые, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай уйдхар гашуудалда ф[...]ральна Советэй һаналаа нэгэдү[...]нээ мэдүүлһые тогтоон абахые[...]наб.

Швейцарска Конфедера[...]
Президент ФИЛИПП ЭТТ[...]

СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерстводэ

МОСКВА

Генералиссимус Сталинай нүгшэһэнтэй дашарамдан Советскэ Союзай Правительство ба арадта үнэн сэдьхэлэйнгээ гашуудалые Цейлоной правительство ба арад мэ[...]нэ.

Цейлоной гадаадын хэрэгүү[...]
миниc[...]

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Тэдэ Дээдэ зэргэтэ Господин Николай ШВЕРНИГТЭ

МОСКВ[...]

Премьер-министр Генералиссимус Иосиф Виссарионович Сталинай нүгшэһэн дээрэһээ Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Правительство ба арадуудта тохёолдоһон ехэ гашуудалтай дашарамдан тон гүнзэгыгөөр өөрынгөө гашуудалые мэдүүлжэ байһанаа Т[...] хүргэнэо.

ШАРЛОТ[...]
Люксембургын Агуувхэ Герцо[...]

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИП[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23. заместителя редактора—7-85, отв секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства —10-17, пропаганды и переводов—6-8[...] культуры и быта, промышленности—4-52, мест информации и писем — 11-05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00491. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10[...]